

Adroddiad i	Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru
Dyddiad:	17 Gorffennaf 2023
Swyddog Arweiniol	Stewart Forshaw, Dirprwy Brif Swyddog Tân
Swyddog Cyswllt	Anthony Jones – Pennaeth Cynllunio, Perfformiad a Thrawsnewid
Pwnc	Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys

PWRPAS YR ADRODDIAD

1. Rhoi diweddariad i'r Aelodau ar gynnydd yr Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys ers yr adroddiad cynnydd diwethaf a gyflwynwyd i'r Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (yr Awdurdod) ar 17 Ebrill 2023.
2. Cadarnhau'r broses a'r amserlenni gyda'r Aelodau ar gyfer ymgynghoriad cyhoeddus yr Awdurdod ar ddyfodol darpariaeth frys i gymunedau Gogledd Cymru.
3. Gofyn am gadarnhad gan yr Awdurdod o'r opsiynau sydd i'w cynnwys yn yr ymgynghoriad cyhoeddus.

CRYNODEB GWEITHREDOL

4. Ers i'r Awdurdod gomisiynu Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys ym mis Medi 2021, mae gwaith eang wedi'i wneud a chyflwynwyd y canfyddiadau i'r Gweithgor Darpariaeth Frys dan arweiniad Aelodau. Mae'r gweithgor wedi cyfarfod bum gwaith rhwng mis Mawrth 2023 a mis Mehefin 2023. Mae'r grŵp wedi bod yn ffocysu ar ystyried opsiynau'n ymwneud â model darparu gwasanaethau yn y dyfodol i fynd i'r afael â'r heriau presennol o ran argaeledd ac er mwyn gallu ymateb i risgiau gweithredol yn y dyfodol.
5. Mae'r adroddiad hwn yn cadarnhau'r camau a gymerwyd i sicrhau cydymffurfiaeth ag egwyddorion ymgynghori'r sector cyhoeddus ac yn rhoi trosolwg o'r cyn-ymgynghoriad sydd eisoes wedi'i gynnal.
6. Mae'r adroddiad hwn yn ceisio dod i benderfyniad ar yr opsiynau i'w dilyn er mwyn cynnal ymgynghoriad cyhoeddus llawn.

ARGYMHELLIAD

7. Gofynnir i'r Aelodau naill ai:

- i) Cymeradwyo'r argymhelliad i ddechrau ymgynghoriad cyhoeddus ynghylch opsiynau 1 a 2; neu
- ii) Fel arall, cytuno i ddechrau ymgynghoriad cyhoeddus ynghylch opsiynau 1, 2 a 3

GWYBODAETH

8. Cyhoeddwyd adolygiad Archwilio Cymru o Gydnerthedd Corfforaethol Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru ym mis Ebrill 2021. Argymhellir y dylai'r Awdurdod adolygu lleoliadau gorsafoddedd i nodi cyfleoedd i sicrhau'r trefniadau ymateb brys gorau bosibl.
9. Yn ogystal, roedd yr asesiad o'r sefyllfa gan y Prif Swyddog Tân, a gyflwynwyd i Aelodau'r Awdurdod ar 20 Medi 2021, yn tynnu sylw at nifer o risgiau allweddol sy'n wynebu'r Awdurdod. Roedd y rhain yn cynnwys yr heriau o sicrhau digon o ddiffoddwyr tân ar-alwad sy'n gweithio ar y 36 gorsaf system dyletswydd rhan amser (RDS) yng Ngogledd Cymru
10. Mewn ymateb, cytunodd yr Awdurdod i gychwyn rhaglen o adolygiadau gan gynnwys Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys (ECR). Prif amcan yr ECR oedd ystyried y trefniadau presennol ac argymhell opsiynau i ddarparu ymateb brys teg a chynaliadwy ledled Gogledd Cymru gyfan, gan gydbwysu'r galw a risgiau cymunedol presennol ac yn y dyfodol.
11. Mae'r gwaith hwn wedi cael ei oruchwylio gan Weithgor yr Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys sydd dan arweiniad Aelodau. Mae'r aelodaeth yn cynnwys chwe Aelod, un o bob awdurdod lleol cyfansoddol.
12. Comisiynwyd cwmni annibynnol, ORH, i weithio gyda thîm yr Adolygiad o'r Ddarpariaeth Frys. Mae ORH yn arbenigwyr yn y diwydiant ac maen nhw'n dadansoddi data amrywiaeth o sefydliadau sy'n gweithio yn y sector brys. Maen nhw wedi darparu cymorth technegol mewn perthynas â dadansoddi data a modelu i werthuso'r trefniadau darpariaeth frys gyfredol ac i nodi'r lleoliadau gorau bosibl ar gyfer unrhyw orsafoedd staff dydd ychwanegol.
13. Mae pum cyfarfod o'r gweithgor wedi'u cynnal i edrych ar yr opsiynau posibl ar gyfer gwneud gwelliannau; 14 Mawrth, 4 Ebrill, 2 Mai, 5 Mehefin a 22 Mehefin 2023. Gwahoddwyd holl Aelodau'r Awdurdod i'r cyfarfod cyntaf a'r olaf.

14. Drwy drafod, mae'r Aelodau wedi diystyru dau opsiwn:
15. Parhau â'r trefniadau presennol o ran darpariaeth frys, derbyn y risg sydd ar gael yn ystod y dydd a pheidio ag adleoli diffoddwyr tân yn ddyddiol mwyach i liniaru'r risgiau hynny.
16. Parhau â'r trefniadau presennol o ran darpariaeth frys ac agor tair gorsaf staff dydd ychwanegol am gost ychwanegol o £2.25 miliwn.
17. I grynhoi, gwrthodwyd y sefyllfa bresennol oherwydd anghydraddoldeb y gwasanaeth ymateb ledled Gogledd Cymru, y risgiau sy'n gysylltiedig i ddiffoddwyr tân a'r cyhoedd, a'r costau cysylltiedig.
18. Nododd yr Aelodau eu bod yn dymuno ymgynghori ar yr opsiynau hynny sy'n ceisio bodloni nodau'r ECR trwy ailddyrranu diffoddwyr tân presennol i orsafoedd staff dydd newydd.
- **Opsiwn 1** Byddai hyn yn golygu y byddai'r 12 swydd diffoddwr tân gwledig a'r 28 swydd diffoddwr tân amser cyflawn yn cael eu hailddyrranu o orsaf y Rhyl a Glannau Dyfrdwy i'r tair gorsaf staff dydd newydd. Byddai'r ddarpariaeth ar gyfer y Rhyl a Glannau Dyfrdwy yn newid i fodel criw dydd, yn debyg i'r model sydd ar waith ar hyn o bryd ym Mae Colwyn, Llandudno, Bangor, Caernarfon a Chaerdybi. Bydd hyn yn parhau i fod yn ychwanegol at ddiffoddwyr tân presennol y System RDS sy'n criwio'r ail beiriant tân ym mhob un o'r gorsafoedd hyn.
 - **Opsiwn 2** Model amgen sy'n darparu gwell gwasanaeth argyfwng drwy gyflwyno tair gorsaf staff dydd newydd, ond sydd hefyd yn cyflawni arbedion o £1.1 miliwn tuag at y cynnydd yng nghyllideb 2024/25, sydd tua £6 miliwn ar hyn o bryd, mae felly'n cyfyngu'r cynnydd blwyddyn i flwyddyn i £4.9m. Mae'r opsiwn hwn yn newid y model criwio yn y Rhyl a Glannau Dyfrdwy i fodel staff dydd, sy'n golygu mai diffoddwyr tân y System RDS yn unig sy'n darparu gofal tân gyda'r nos ac mae'n golygu cael gwared ar y trydydd peiriant o Wreccsam. Mae hyn i gyd yn golygu gostyngiad o 22 swydd diffoddwr tân amser cyflawn.
 - **Opsiwn 3** Mae'r newidiadau'r un fath ag opsiwn 2, ond dim ond dwy orsaf staff dydd fyddai'n cael eu cyflwyno a byddai 5 gorsaf dân RDS yn cau fel rhan o'r newidiadau hynny hefyd. Mae hyn yn ostyngiad o 36 o swyddi diffoddwyr tân amser cyflawn a 38 o swyddi diffoddwyr tân y System RDS, sy'n golygu arbedion o £2.4m gan gyfyngu ar y cynnydd mewn costau blwyddyn i flwyddyn i £3.6m.

19. Dylid nodi nad yw opsiwn 3 yn cael cefnogaeth broffesiynol y Prif Swyddog Tân. Y rheswm am hyn yw am nad yw'n gwella'r ddarpariaeth frys, gan arwain at leihad o 2,087 yn nifer yr aelwydydd yng Ngogledd Cymru sy'n gallu derbyn ymateb o fewn 20 munud. Mae hefyd yn dileu 74 o swyddi diffoddwyr tân, gan leihau capasiti Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru (y Gwasanaeth) i ddelio ag unrhyw Ddigwyddiadau Mawr yn y dyfodol. Hefyd, dim ond pan fydd y tair gorsaf staff dydd ychwanegol wedi'u sefydlu ac yn sicrhau darpariaeth frys yn ystod y dydd y gellir ystyried uno gorsafoedd tân y System RDS.

YMGYNGHORI

20. Mae'n ofynnol i'r Awdurdod ymgynghori â'r cyhoedd wrth ystyried newid mawr mewn gwasanaethau o dan amrywiaeth o rwymedigaethau cyfreithiol, gan gynnwys Deddf Cydraddoldeb 2010, Rheoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Statudol) (Cymru) 2011, Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 a chyfraith gyffredin.

21. Ym mis Ebrill 2023, ymgysylltodd y Gwasanaeth â'r Sefydliad Ymgynghori (tCI), sef sefydliad dielw sydd wedi hen ennill ei blwyf, sy'n hybu gwaith ymgynghori o ansawdd uchel gyda'r cyhoedd a rhanddeiliaid yn y sectorau cyhoeddus, preifat a gwirfoddol. Maen nhw wedi cael eu defnyddio gan sefydliadau ar draws y sector gan gynnwys Awdurdod Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru.

22. Bydd y Sefydliad yn darparu adolygiad cymheiriaid cymwys a Thystysgrif Parodrwydd i Ymgynghori i sicrhau bod yr Awdurdod yn mabwysiadu arfer gorau yn unol â Siarter Ymgynghori, a bod unrhyw ymgynghoriad cyhoeddus llawn yn cael ei gyflawni yn ôl y safonau gofynnol.

23. Elfen allweddol o'r broses ymgynghori yw cyn-ymgyngori. Mae hyn yn cynnwys cynnal grwpiau ffocws gydag amrywiaeth o randdeiliaid, gan gynnwys partneriaid golau glas, grwpiau cymunedol, awdurdodau lleol, staff a chyrff cynrychioliadol. Pwrpas cyn-ymgyngori yw cael cipolwg a dealltwriaeth ehangach i lywio'r broses o wneud penderfyniadau a llunio'r ymgynghoriad yn ei gyfanrwydd.

24. Yn ystod y cyfnod cyn-ymgyngori, cafodd amrywiaeth o wahanol sefyllfaoedd eu harchwilio drwy gyfres o weithdai, seminarau a grwpiau ffocws, lle casglwyd safbwyntiau ac adborth ystod eang o bobl i fod yn sail ar gyfer penderfyniadau'r Awdurdod. Roedd y themâu allweddol a gododd o'r ymgysylltiad hwn yn cynnwys:

- Cyllid – Deall y pwysau cyllidebol.
- Risgiau yn y dyfodol – Gallai newid yn yr hinsawdd a thechnoleg newydd olygu mwy o alw o ran adnoddau.
- Atal ac amddiffyn – sut bydd ein hymgysylltiad â'r cyhoedd a busnesau yn cael ei effeithio.
- Cyfathrebu – Allweddol i'n helpu i ddeall yr heriau a wynebwr ac effeithiau unrhyw gynigion.

25. Daeth y Gwasanaeth â'i weithgareddau cyn-ymgyngori i ben gydag arweiniad a chefnogaeth y Sefydliad Ymgynghori ym mis Mehefin, er mwyn sicrhau parodrwydd ymgynghori mewn pryd ar gyfer cynnal proses ymgynghori lawn.

26. Yn dilyn cymeradwyaeth yr Aelodau, cynigir bod ymgynghoriad cyhoeddus yn dechrau ar 21 Gorffennaf, ac yn parhau hyd at 22 Medi 2023. Bydd y canlyniadau yn cael eu cyflwyno yng nghyfarfod yr Awdurdod Tân ar 16 Hydref 2023.

GOBLYGIADAU

Amcanion Llesiant	Rhaid i unrhyw opsiynau fodloni rhwymedigaethau'r Awdurdod o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.
Cyllideb	Nid oes unrhyw oblygiadau cyllidebol ar hyn o bryd. Fodd bynnag, bydd gan unrhyw newidiadau arfaethedig i'r ddarpariaeth frys oblygiadau ar gyfer cyllidebau cyfalaf a gweithredol yn y blynyddoedd i ddod.
Cyfreithiol	Mae'n ofynnol i'r Awdurdod ymgynghori â'r cyhoedd wrth ystyried newid mawr i'r gwasanaethau o dan amrywiaeth o rwymedigaethau cyfreithiol, gan gynnwys Deddf Cydraddoldeb 2010, Rheoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Statudol) (Cymru) 2011, Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 a chyfraith gyffredin. Mae prif gorff yr adroddiad yn nodi sut mae'r awdurdod yn bwriadu cyflawni'r rhwymedigaethau hynny
Staffio	Nid oes penderfyniad wedi'i wneud eto a fydd yn effeithio ar staff. Fodd bynnag, wrth benderfynu ar yr opsiynau yr ymgynghorir arnynt, bydd staff yn cael eu heffeithio gan y newidiadau arfaethedig sy'n rhan o'r opsiynau.

Cydraddoldeb/Hawliau Dynol/Y Gymraeg	Bydd effaith yr agweddau hyn yn cael eu hasesu ar yr adeg briodol wrth ddatblygu'r cynigion ar gyfer Darpariaeth Frys drwy asesiadau effaith cydraddoldeb ac integredig.
Risgiau	Mae'n lleihau'r risgiau o beidio â gallu ymateb i argyfyngau'n effeithiol ac yn effeithlon yng nghymunedau Gogledd Cymru.